

SE ON TÄYTETTY

CRIME
TIME

VIRPI HÄMEEN-ANTTILA ANSU KIVEKÄS TIINA RAEVAARA PAULIINA SUSI

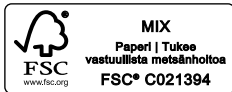
Se on täytetty

Helsinki

Lämpimät kiitokset Luonnontieteellisen keskusmuseon Markku Liinamaalle ja Roni Anderssonille heidän tarjoamastaan asiantuntija-avusta.

Virpi Hämeen-Anttila, Ansu Kivekäs ja Tiina Raevaara kiittävät työskentelynsä tukemisesta Taiteen edistämiskeskusta.

© 2024 Virpi Hämeen-Anttila, Ansu Kivekäs, Tiina Raevaara, Pauliina Susi
CrimeTime-kirjat julkaisee Docendo
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Määrälaulu, jota Adalmiina-päähenkilö tapailee Tiina Raevaaran Määräsalaliitossa, on Risto Järvenpään sanoittama ja säveltämä "Massu täynnä marjoja".

Kannen ulkoasu Jyri Alanne
Taitto Noora Ohvo
ISBN: 978-952-382-791-2
Painettu EU:ssa

Sisältö

Virpi Hämeen-Anttila: Sukulaissielut	7
Ansu Kivekäs: Säpinää	73
Pauliina Susi: Talvipesä	145
Tiina Raevaara: Mäyräsalaliitto	207

Virpi Hämeen-Anttila

Sukulaissielut

1.

Asia oli varmaankin päätetty aikaisemmin, mutta tieto kantautui Kustaanniityn yhteiskoulun henkilökunnan korviin vasta vähän ennen joulua. Se levisi rehtorin kansliasta opettajainhuoneeseen ja sieltä keittiöön, jossa sen sai kuulla myös koulun vahtimestari Paananen. Keittäjät siunailivat ja valittivat, kimakat äänet nousivat ja laskivat ja kiihtymys oli suuri. Syyllistä etsittäessä Paanaseenkin kohdistui arvostelua. Neiti Ahola, joka oli nuorin keittäjästä, vihjaili vahtimestarin vanhanaikaisen pukeutumisen antaneen koulusta epäedullisen vaikutelman, kun virkamiehet olivat käyneet tarkastamassa tiloja.

Se ärsytti Paanasta. Kanat, hän ajatteli. Kot-kot-kot.

Kun hän käveli raskain askelin voimistelusalua reunustavalla käytävällä, joka lemusi hieltä ja lämpöpatterien päällä kuivuvilta lapasilta ja villasukilta, hän ymmärsi heidän kaikkien olleen joukkoharhan vallassa. Tummat pilvet olivat synkistäneet pitkään taivaanrantaan, mutta viimeiseen asti oli uskottu, että kaikki jollain ihmeen tavalla järjestyisi.

Vaan niinhän kaikki aina uskoivat. Ei tulisi sotaa, maanjäristystä, kaasukammiota ja joukkomurhaa. Ja ne tulivat kuitenkin.

Nyt oltiin sitten väistämättömän edessä.

Kunnan koulutoimen mielestä Kustaanniityllä ei ollut tulevaisuutta. Seudulle ei ollut enää vuosiin muuttanut lapsiperheitä. He tahtoivat lähemmäs Kotkan keskustaa palveluiden ääreen. Koulunsa päättäneet nuoret lähtivät Helsinkiin eivätkä palanneet kotikonnuilleen maksamaan veroja ja hankkimaan jälkikasvua. Ensimmäiselle luokalle ei saataisi ensi syksynä enää kuin pari oppilasta. Koulurakennus oli rapistumassa ja sen korjaaminen tulisi kalliiksi. Näistä syistä Kustaanniityn yhteiskoulu oli päätetty lakkauttaa ja sen oppilaat siirtää lähimpään keskustan kouluista.

Tammikuussa selvisi, ettei vahtimestari Paananen saisi uudesta koulusta työtä.

”Olen kovin pahoillani”, sanoi rehtori Vikström. ”Mutta ymmärrätte toki, ettei koulussa tarvita kahta vahtimestaria.”

Myös keittäjät ja osa opettajista saivat etsiä toisen työpaikan.

Ilkka Kalervo Paananen uskoi kuitenkin, ettei tilanne ollut kenellekään yhtä vaikea kuin hänelle. Hän vihasi uudistuksia ja muutoksia, ja aivan erityisesti hän vihasi tätä muutosta.

Hän oli tullut kouluun kaksikymmentäkaksi vuotta aikaisemmin. Päästyään armeijasta vuonna 1952 hän oli ollut ensin työssä rautakaupassa ja autokorjaamossa. Niissä hän oli kuitenkin viipynyt yhteensä vain vuoden, koska hänellä ei ollut kylliksi omaa rauhaa. Vahtimestarin työ Kustaanniityssä sopi hänelle kuin kinnas käteen.

Hän oli kiintynyt koulurakennukseen ja tunsii sen kaikki kolot ja nurkat.

Oppilaisiin hänelle oli syntynyt yllättävän luonteva suhde.

Paananen ei pitänyt ihmisistä eikä varsinkaan lapsista, ja hänellä oli takana tuskallisia muistoja omilta kouluajoiltaan. Mutta Kustaanniityssä häntä ei enää kiusattu, koska hänellä oli selkeä asema ja tehtävä. Hänen erikoisesta olemuksestaan, vaatteistaan ja käytöksestään kehittyi vuosien mittaan taru ja myytti, jota toistettiin, kierrätettiin ja koristeltiin. Hän tarjosi nuorille huvia ja puheenaihetta. Hänestä piirretyt pilakuvat olivat hyväntahtoisia, toisin kuin rehtoria tai joitain opettajia esittävät piirroksset.

Maskotti. Sitä hän oli. Meidän Pansu. Eikä se ollut yhtään hullumpaa.

Koulun lakkautus vei häneltä muutakin kuin työpaikan.

”Minä puhun kyllä sinulle työn marketista”, sanoi Riitta, kun kuuli ikävät uutiset. ”Varastossa vaihtuu koko ajan väki. Pomo tykkää, että tarvitaan joku, joka ei lähde heti paremman työn perään. Ja joku, johon voi luottaa. Sinussa on vikasi, Pansu, mutta sinä olet luotettava.”

Vaimo oli joitain vuosia aikaisemmin saanut tietää hänen lempinimensä, kun ryhmä koululaisia oli puhunut hänestä marketissa, ja ottanut myös tavakseen kutsua häntä Pansuksi. Paananen ei pitänyt siitä. Pansu-nimeä saivat käyttää vain koulun oppilaat, koska he käyttivät sitä hellästi ja arvostavasti. Vaimon lausumana ”Pansuun” ilmestyi halveksiva, alentuva sävy.

Toinen asia, mistä Paananen ei pitänyt, oli vaimon tapa eritellä ja kuvailla hänen luonnettaan.

Riitta oli ollut työssä Maks-Marketissa kuusi vuotta eli ostotalon perustamisesta saakka. Paanasen mielestä rakennus oli kolho, epäystävällinen laatikko. Se ei näyttänyt uudelta kuin pari kuukautta ja muuttui sitten likaisen harmaaksi. Toista oli Kustaanniitty. Se oli rakennettu sodan jälkeisinä vuosina huolellisesti ja rakastavin käsin, vaikka kaikesta oli ollut puutetta.

Paananen ihmetteli, minkä tähden yltäkylläisyys poiki rumia taloja. Hän tunsu mielipahaa, kun näki kauniita puurakennuksia revittävän uusien laatikkotalojen tieltä. Vaatteistakin oli tullut kiristäviä ja hiostavia ja niissä käytettiin riemunkirjavia kankaita. Paananen inhosi erityisesti matematiikanopettaja Nilssonin raidallisia, leveälahkeisia housuja ja rinnasta rypyttettyä kukikasta paitaa. Hänelle oli arvoitus, miten kukaan mies kehtasi pitää sellaisia hirvityksiä yllään. Hänen tapansa kapinoida ajanhenkeä vastaan oli käyttää vuonna 1975 samanlaista mukavaa, hillittyä pukua, johon hän oli tottunut nuorena miehenä, ja leikkauttaa tukkansakin 1950-luvun malliin.

Hän ei olisi halunnut mennä työhön uudenaikaisuutta uhkuvaan Maks-Markettiin, mutta muuta ei ollut tarjolla. Jonkinlainen lohdutus oli, että Riitta järjesti hänelle yövahtimestarin paikan. Hänen ei tarvitsisi sietää meteliä ja vilinää eikä puhua sen enempää kuin oli välttämätöntä.

Eikä hänen olisi pakko viettää iltaa Riitan seurassa katsomassa televisiosta Riitan valitsemissa ohjelmissa.

Kun toukokuu kääntyi loppua kohti, viimeisen keuhkujen järjestämisen ohessa ajankohtaiseksi tuli koulurakennuksen tyhjentäminen. Jokainen uusi päivä, jona tehtiin suunnitelmia, viilsi haavan vahtimestarin sisimpään. Kysymys oli hänen elämästään.

Aivan erityisesti häntä loukkasi huolettomuus, jolla

opettajat, rehtori ja kunnantalolta tullut naisihminen käsittelevät koulun luonnontieteellistä kokoelmaa.

Viidennen luokan takana sijaitseva kokoelmahuone oli vahtimestarin silmäteriä. Hän vietti siellä usein vapaa-aikansa. Hän käveli ympäri huonetta ja veti esille karttoja ja kasveja esittäviä opetustauluja, keltalehtisiä kansioita, joihin oli säilötty kuivattuja kasveja, ja kapeita laatikoita, joihin seivästetyt perhoset ja kuoriaiset herättivät muistojä hänen omista hyönteislaatikoistaan, jotka äiti oli kantanut kasvion kanssa roskiin hänen ollessaan rippikoulu-leirillä. Hän katseli eri väreillä merkittyjä Afrikan maita, kukkien haalistuneita terälehtiä, perhosten läpikuultavia siipiä, hyönteisten metallinkiiltäviä kuoria, tyhjäksi puhallettuja linnunmunia ja arvuutteli itseltään, mikä hänestä oli kauneinta, ja tarkasti, että kaikki, mitä hän näki, oli ehyttä ja siistiä.

Huoneen pitkällä sivulla olevassa lasivitriinissä säilytettiin täytettyjä eläimiä. Ylähyllyllä olivat linnut ja alahyllyllä nisäkkäät. Lintujen joukossa hänen suosikkinsa oli hiirihaukka, joka istui lehdettömän puun yläoksalla muita siivekkäitä katsellen. Se oli selvästi omissa oloissaan, omassa maailmassaan.

Alahyllyn asukeista löytyi haukkaakin mieluisampi eläin. Ketun ohella kokoelman kookkain nisäkäs oli mäyrä, ja luonnontieteellisen kokoelman mäyrässä oli jotakin, mikä veti Paanasta voimakkaasti puoleensa. Mäyrä oli ilmestynyt vitriiniin kymmenen vuotta sen jälkeen, kun Paananen oli aloittanut vahtimestarin uransa, ja sen jälkeen hän oli käynyt lähes joka päivä tervehtimässä sitä.

Eläin oli kohtuullisen hyvin täytetty, toisin kuin esimerkiksi orava, joka näytti kärsivän vaikeasta skolioosista. Mäyrä oli noin kahdeksankymmenen sentin pituinen

ja pään kohdalta neljänkymmenen sentin korkuinen. Se oli kohottanut yläruumistaan kuin olisi juuri nousut onkalostaan päivänvaloon, ja sen katse oli suunnattu yläviistoon, niin että kun Paananen käveli vitriinin luo, eläin tuijotti suoraan häneen.

Vahtimestaria miellytti mäyrän tuuhean turkin selkeä väritys, vartalon syvä harmaa sävy ja pitkulaisen pään säännölliset mustat juovat hohtavan valkoisella taustalla. Mustat, valkoreunaiset korvat oli sijoitettu tarkasti mustien juovien keskikohtaan pääläelle, ja mustista käpälistä työntyivät esille kaivajan kynnet. Paananen saattoi ihailla monen minuutin ajan mäyrän kookasta kuonoa ja tummia silmiä, jotka muistuttivat hänestä ihmisen silmiä. Tavatessaan mäyrän ensi kerran hän oli epäillyt, että täyttäjä oli liioitellut antaessaan eläimelle niin inhimilliset silmät, mutta katseltuaan mäyrien valokuvia hän oli todennut, että lasisilmät jäljittelivät täydellisesti todellisia. Ne olivat osaksi yläluomen peitossa ja niissä oli hajamielinen, tutkiskeleva ilme. Paananen, joka oli likinäköinen, tunnisti ilmeen ja piti sitä merkkinä hänen ja mäyrän erityisestä suhteesta.

Mäyrä seiso i tammipuusta valmistetulla jalustalla, johon kiinnitetyssä metallilaatassa kerrottiin, että eläin oli kolmen tai neljän vuoden ikäinen ja sukupuoleltaan naaras ja jäänyt loukkuun huhtikuussa 1962. Paananen oli etsinyt kirjoista tietoa mäyristä, jotta voisi kuvitella, millaista elämää tämä yksilö oli elänyt. Heti kohta hänelle selvisi, että mäyrä oli joutunut satimeen aikana, jolloin sitä ei saanut jahdata. Huhtikuussa kuolleella naaraalla oli todennäköisesti ollut poikasia, jotka kulkivat sen seurassa. Luultavasti ansa oli tarkoitettu jollekin muulle eläimelle ja mäyrä oli astunut siihen vahingossa.

Naaraan ja sen pentujen kohtalo kosketti Paanasen sydäntä syvästi. Hänen silmänsä vettyivät, kun hän kuvitteli mielessään eläimen pitkän, katkeran kuolinkamppailun ja emoaan turhaan etsivien pienten mäyrien hädän. Olivatko ne olleet kyllin vahvoja selvittääkseen omin päin?

”Eläimillä ei ole tunteita, pelkästään vaistoja”, sanoi lehtori Nilsson, joka oli osunut paikalle Paanasen säälitellessä sinne tänne lentelevää lintuemoaa, jonka pesä oli pudonnut koulun katolta asfaltille. ”Se mitä kuvittelemme eläimen tunteeksi, on heijastetta omista tunteistamme.”

”Mutta voihan eläin pelästyä ja vihastua”, vastusti Paananen, samalla kun hän korjasi pois pesän ja rikkoon-tuneet munat.

”Suuttumus ja pelko ovat itsesuojeluvaiston ilmentymiä”, sanoi Nilsson.

Paananen ei tyytynyt tähän, vaan huomautti: ”Ihmisen on myös eläin.”

”Niin, erityinen eläin. Ihmisestä tiedämme, että hänellä on tunteita, koska hän pystyy kertomaan niistä. Mutta myös ihmisen tunteet perustuvat vaistoihin, eikä mieli ole muuta kuin aivosolujen liikehdintää. Ei ole olemassa mitään sielua. On helpompi todistaa, että ihmisen tunteet ovat vaistoja kuin että eläimen vaistot olisivat tunteita. Eläimillä ei ole kieltä, joka voisi kertoa tunteista.”

”Entä jos ongelma on se, että emme tiedä eläimistä tarpeeksi?” ehdotti Paananen.

”Se on mahdollista”, sanoi Nilsson. ”Mutta on turha pohtia sitä, koska meillä ei ole keinoja tietää enempää. Ei ainakaan mitään varmaa.”

Paananen ei saanut rauhaa ennen kuin oli tiedustellut asiaa myös lehtori Laukolta, joka opetti biologiaa. Laukko ei onneksi ollut maailmankuvaltaan yhtä materialistinen

kuin Nilsson. ”Onhan eläimillä tunteet”, hän sanoi. ”Ne näkevät uniakin. Ehkä niiden tunne-elämä ei ole yhtä mutkikas kuin meidän, mutta ei se ole mikään peruste väittää, että niillä ei olisi tunteita lainkaan.”

Mistä mäyrät uneksivat, mietti Paananen ja tarkasteli viirunaamaisen eläimen silmiä. Ravinnosta, levosta, lisääntymisestä, turvallisuudesta. Niistkö vain? Merkitkö metsä, maa ja kolo mäyrälle muutakin kuin asuinpaikkaa? Holhosiko se poikasiaan pelkästään vaiston takia?

Ihmiset ovat typerää, vastasi mäyrän katse.

Paananen oli samaa mieltä.

Hän tiesi, ettei mäyrä laskenut häntä ihmisten joukkoon.

Mäyrä ymmärsi häntä.

Osa luonnontieteellisestä kokoelmasta siirtyisi uuteen kouluun, mutta sinne ei haluttu täytettyjä eläimiä, vanhentuneita karttarullia, kasvikokoelmia eikä linnunmunia, joiden keräily oli nykyään kielletty. Myös osa hyönteislaatikoista hylättiin, koska ne olivat niin vanhoja. Onneksi Paananen kuuli päätöksestä toukokuun lopussa ennen kuin oli ehditty tilata pakettiauto viemään tavarat kaatopaikalle. Hän riensi rehtorin luo, vetosi pitkään ja tahrattomaan työuraansa ja pyysi, että saisi ottaa itselleen kasvikansiot, hyönteislaatikot, linnunmunat ja karttarullat sekä mäyrän ja hiirihaukan.

Rehtori katsoi häntä hämmästyneenä. ”Mitä te niillä teette?” hän kysyi töksäytti.

Paananen kiukustui. Hänen teki mielensä vastata, että mitä se rehtorille kuului. Hän pakotti kuitenkin itsensä säyseään mielentilaan ja sanoi: ”Harrastan luonnontieteitä. Eikä minusta mikään saa mennä hukkaan.”

”Tuossa on perää”, myönsi rehtori. ”Hyvä on, voitte kevätjuhlan jälkeen viedä kotiin nuo... nuo mitä haluatte.”

2.

Kevätjuhlapäivänä jotkut oppilaat toivat Paanaselle lahjoja. Hän sai kortteja, pullonavaajan, saunakiulun, täytekynän, uusimman Mitä-Missä-Milloin-kirjan ja rakennustyöläisen kuulosuojaimet. Viimeksimainittu esine lienee ollut vihjaus siihen, miten kärsivän näköinen Paananen oli ollut aina, kun hän avasi ulko-ovia ja oppilaat vyöryivät meluten pihalle. Hän oli lahjoista hämmästynyt ja mielissään, mutta ne muistuttivat häntä myös karvaasti siitä, mitä hän menettäisi. Nuoret pitivät hänestä, vaikka hän puhui vähän eikä hymyillyt kuin silloin, kun joutui jostain syystä pois raiteiltaan. Hän ei voinut odottaa, että Maksi-Marketin henkilökunta olisi yhtä avarakatseista.

Paanasta huolestutti kesäkuun kymmenes päivä tehtävän työhaastattelun lisäksi Riitan reaktio hänen luonnontieteellisiin hankintoihinsa. Hyönteis- ja linnunmuna-laatikot, kasvikansiot ja karttarullat hän saattoi kätkeä autotallin suuriin kaappeihin, mutta hiirihaukan ja mäyrän hän tahtoi asettaa näkyville. Etenkin mäyrän läsnäolo oli hänelle tärkeää. Hän oli tottunut puhelemaan päivittäin sen kanssa ja kertomaan sille murheitaan. Mitä se ajattelisi hänestä, jos hän telkeäisi sen pimeään kaappiin?

Vietyään muut tavarat turvaan autotalliin Paananen meni sisään ja sijoitti haukan eteisen vaatekaapin päälle. Se oli siellä uljaan näköinen, kuin olisi pitänyt tarkasti silmällä, josko jossain vilahtaisi hiiren häntä. Mäyrän hän oli jättänyt kynnykselle, koska sen jalusta oli melko paimana. Hän kantoi sen olohuoneeseen ja mietiskeli, missä se ei olisi Riitan silmissä kaiken aikaa. Televisioseinä ei

tullut kysymykseen eikä ikkunaseinä, mutta kirjahyllyn alaosassa oli tilaa, kunhan siirsi tietosanakirjat ylemmäksi. Mäyrä sopi uuteen olinpaikkaansa vielä paremmin kuin haukka: se näytti juuri kaivautuneen seinästä kuin omasta kolostaan ja katsoi ylös Paanaseen viisain, tutkittommin silmin.

Sitten Paananen hoksasi, että mäyrästä lähti koimyrkyn lemua. Sitä ei haistanut vitriinin lasin läpi, eikä Paananen ollut kiinnittänyt siihen huomiota autossa eikä mäyrää kantaessaan, mutta nyt hän sen tunsu. Riitta ei sitä sietäisi. Onneksi Riitan kotiintuloon oli aikaa monta tuntia. Paananen kantoi mäyrän kylpyhuoneeseen, pani sen kyljittäin ammeeseen ja puhdisti turkin alkoholilla. Sitten hän pesi sen Riitan shampooilla varovasti, pieni osa kerrallaan. Eläin ei saanut vettyä sisäpuolelta. Sikäli kuin Paananen tiesi, mäyrän toppauksena oli sahanpurua ja paperimassaa, joka kastuessaan voisi alkaa homehtua.

Paananen uurasti kärsivällisesti ja puristeli pestyä karvaa kuivaksi tyytyväisenä siitä, ettei mäyrän turkki näyttänyt vaurioituvan pesusta. Värit päinvastoin kirkastuivat ja mustan ja valkoisen ero vahvistui. Sitten hän kuivasi mäyrän, ensin omalla pyyhkeellään hieroen ja sitten puhaltaen karvaa hiustenkuivaajalla niin, että lämpö oli säädetty matalaksi. Kun mäyrä oli kuivunut, koimyrkyn tuoksu oli lähes poissa. Se tuntui vain jos työnsi nenänsä turkkiin kiinni. Helpottuneena Paananen kantoi mäyrän takaisin kirjahyllyn ja meni keittämään kahvia ja tekemään voileipiä.

Riitta tuli kotiin puoli kuudelta kauppakassien kanssa. Hän ei nähnyt haukkaa, mutta huomasi mäyrän. ”Mikä ihme tuo on?” hän huudahti. ”Mistä sinä olet sen tuonut?”

Paananen tuli keittiöstä. ”Se on täytetty mäyrä”, hän sanoi. ”Koulu lahjoitti sen minulle kiitokseksi pitkästä palveluksesta.”

Se oli melkein totta. Hänhän oli saanut mäyrän ja muut tavarat itselleen, koska oli niin tunnollinen työntekijä.

”Ei kai sinun silti tarvitse laittaa sitä olohuoneeseen”, sanoi Riitta. ”Että kehtasivat antaa sinulle tuollaisen hökötyksen. Olisivat lahjoittaneet rahaa.”

”Minä pidän siitä”, sanoi Paananen.

”Vai niin.” Riitta marssi keittiöön ja alkoi latoa ostoksia jääkaappiin ja hyllyille. ”Puhutaan tästä myöhemmin. Nyt laitan ruokaa.”

Puhutaan tästä myöhemmin. Paananen inhosi noita sanoja. Tulossa oli riita.

Tällä kertaa hän ei tahtonut perääntyä. Häneltä oli riistetty työpaikka, joka oli ollut hänen elämänsä perusta. Mäyrää häneltä ei vietäisi. Hän istui omaan nojatuoliinsa ja alkoi lukea Haanpään *Yhdeksän miehen saappaista*. Hän oli lukenut sen monta kertaa, mutta se oli joka kerralla yhtä hyvä.

Keittiöstä levisi paistetun jauhelihan tuoksu. Aina-kaan Riitta ei ollut sanonut mitään mäyrän hajusta, ajatteli Paananen.

He söivät keitettyä makaronia ja jauhelihakastiketta. Jälkiruokana oli Riitan viikonloppuna leipomaa sokerikakkua. Yksi Riitan parhaita puolia oli se, että hän laittoi yksinkertaisia ruokia ja kokeili harvoin mitään uutta. Samantekevää, että syynä ei ollut halu miellyttää aviomiestä vaan tarve säästää aikaa ja rahaa. Marketin työntekijät saivat eniten alennusta halvimmista tuotteista kuten makaronista, sokerista ja jauhoista.

Kahvia juotaessa ja kakkua syödessä Riitta palasi asiaan. ”Onko se myyrä pakko tuoda olohuoneeseen?” hän sanoi.

”Mäyrä”, korjasi Paananen. ”Se ei mahdu eteiseen eikä tänne keittiöön. Ja arvelen, että et halua sitä makuuhuoneeseen. Siksi olohuone on sille ainoa mahdollinen paikka.”

”Onhan kellari”, sanoi Riitta.

”En vie muistoesinettä kellariin. Se menisi siellä pilalle. Ja kuten sanoin, minä pidän siitä ja haluan katsella sitä.”

”Onko hullumpaa kuultu? Haluat katsella jotakin kuollutta, koinsyömää elukkaa! Onko se ihan tervettä sellainen?”

Paananen koetti hillitä raivoaan. ”Mäyrä ei ole koinsyömä. Se on hyvässä kunnossa. Etkö ymmärrä, että mäyrä on minulle muisto koulusta? Se oli mieluisa työpaikka minulle ja viihdyin siellä. Et ole kertaakaan kysynyt, mitä minulle merkitsee sellaisen työn menetys, jota olen tehnyt yli kaksikymmentä vuotta.”

”Onhan se harmi jäädä työttömäksi. Mutta kun sille ei mahda mitään niin miksi voitotella? Ja sinä saat varmasti uuden työn marketista, pomo on kertonut sen minulle. Saat aloittaa heti kesäkuun lopulla eikä palkka jää jälkeen entisestä.”

”Palkka ei ole minulle kaikki kaikessa”, sanoi Paananen arvokkaasti. ”On olemassa tunnearvoja, ja niistä minä tässä puhun.”

”Tunnearvoja?”

Riitta otti kakunviipaleen lautaselleen, taittoi siitä palkan ja pisti suuhunsa. Myrsky nousee, ajatteli Paananen väsyneenä.

”Enpä ole juuri saanut todistusta siitä, että sinulla olisi syvempiä tunteita, Pantsu.”

”Tarkoitat, että en näytä tunteitani”, sanoi Paananen. ”Se ei ole minulle helppoa. Sain sellaisen kasvatuksen. Mutta se ei ole sama kuin että minulla ei olisi tunteita.”

”Jaaha. Pitääkö tehdä niin iso numero jostakin niin mitättömästä kuin tuommainen hirvitys?”

”Sitä minäkin. Sinä teet tästä liian ison numeron. Olet saanut sisustaa talon mielesi mukaan. Jos minä haluan kirjahyllyyn muiston kahdestakymmenestäkahdesta vuodesta elämäni, onko se liikaa vaadittu?”

”Jos se olisi joku pokaali tai mitali edes.”

”Sanoin jo, että minä pidän mäyrästä. En tahdo pokaaleja.”

”Nyt sinä haastat riitaa.”

Paananen veti syvään henkeä. ”On se kumma, että riita syntyy vain silloin, kun tehtäisiin minun mieleni mukaan”, hän sanoi. ”Sinusta sopu on sitä, että saat määrätä kaikesta.”

Riitan suu lokahti auki. ”Mitä sinä horiset? En ole ikinä kuullut sinun väittävän tuollaista!”

Paananen ihmetteli itsekkin itseään. Hänellä ei ollut tapana kapinoida. Kai siksi, että se oli niin vaivalloista, eikä hän kuitenkaan saanut tahtoaan läpi vaan joutui kärsimään jonkin rangaistuksen. Hän oli siirtynyt luontevasti isän komennon alta Riitan komennon alle. Vasta nyt hän pysähtyi miettimään, miksi.

Eikö hänellä ollut muka omaa tahtoa?

Mäyrä. Mäyrä oli herättänyt hänen itsetietoisuutensa. Sen vuoksi mäyrä oli tärkeä.

”Nyt minä väitän”, hän jatkoi tiukalla äänellä mäyrän rohkaisemana. ”Eikö se ole totta? Sinä määrääät aina kai-

kesta. Eikö ole kohtuullista, että minä saan edes joskus haluta ja tahtoa jotakin? Minä haluan pitää mäyrän, ja haluan, että se on olohuoneessa. Jos sinä et suostu siihen, minä lähden, etkä minua enää näe.”

Riitan suu aukesi vielä suuremmaksi. ”Mitä? Oletko todella tullut hulluksi? Yhden täytetyn elukan takiako sinä jättäisit minut?”

”Ei ole kysymys vain siitä. Tahdon kerrankin pitää pääni.”

”Olet varmaan sairastunut. Naamasi näyttää valkoiselta.”

”En ole sairas. Tahdon, että mäyrä on siinä missä on, ja sillä hyvä.”

Riitta ei sanonut mitään. Hän söi kakunpalan loppuun, otti toisen ja söi senkin. Sitä hän ei yleensä tehnyt. Eikä hän koskaan ennen ollut jäänyt sanattomaksi.

Vaan nytpä jäi.

Paananen pelkäsi, että tyyntä säätä seuraisi entistä pahempi rajuilma. Mutta niin ei käynyt. Riitta sivuutti aiheen ja alkoi puhua myymälävarkaasta, joka oli saatu verekseltään kiinni. Paananen pysyi viisaasti vaiti. Mäyrästä ei enää keskusteltu. Se jäi kirjajhylyyn.

Lasiset, elottomat silmät näkevät kaiken. Mäyrä on nukkavieru, kitkeräntuoksuinen ja huonosti täytetty. Mitä tapahtuu, kun neljä kirjailijaa ottaa sen aiheekseen? Ainakin jännitystä, kuolemaa, petoksia – ja uutta toivoa.

Maailma on täynnä merkillisiä tavaroita, jotka pölyttyvät kaapeissa ja muuttolaatikoissa. Koskaan ei voi tietää, millaisia ihmiskohtaloita ne ovat ympärilleen keränneet.

Otetaanpa vaikka täytetty mäyrä, vähän jo kulahtanut, ei kenenkään kovin kokeneen täyttäjän käsistä maailmalle lähtenyt. Se vaikuttaa esineistä turhimmalta, mutta kenties lasiset silmät ovatkin todistaneet katkeruutta ja vihaa, rakkautta ja uuden alkua, ihmiselämän tienhaaroja ja umpikujia.

Kenties mäyrä tietää enemmän kuin kukaan muu. Kenties mäyrässä piilee ratkaisu. Se on täytetty on neljästä tarinasta koostuva jännitysromaanin. Kirja on syntynyt neljän palkitun kirjailijan yhteistyönä, ja tiheä tarina kulkee hämyisistä 60-luvun vuosista aina lähitulevaisuuteen asti.

CRIME
TIME

ISBN 978-952-382-791-2

84.2

docendo.fi

Kansi: Jyri Alanne / Viestintä Kreivi Oy

